

ROLUL AUTORITĂȚILOR CU COMPETENȚE ÎN DOMENIUL PREVENIRII ȘI COMBATERII VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

Mariana BOLBOȘENCO

*Universitatea Tehnică din Moldova, Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru,
Departamentul Drept, gr.DIC -1905M, or. Chișinău, Republica Moldova*

Rezumat. *Violenta în familie este una dintre formele de violență cel mai des întâlnite în Republica Moldova, dar și una dintre cele mai alarmante. Deseori, actele de violență au loc în spatele ușilor închise și sunt ascunse de către victimă, din motivul sentimentului de frică față de agresor și rușine față de societate. Actele de violență săvârșite între membrii familiei afectează dramatic existența acestuia, condiționând, cu regret, destrămarea ei. Atitudinea încă rezervată a statului și a organelor sale față de problema violenței în familie constituie un factor-obstacol în intervenirea acestuia într-un domeniu considerat a fi „privat”. Recrudescența actelor de violență între membrii familiei au condus la necesitatea de a întreprinde măsuri de prevenire și combatere a violenței din partea autorităților competente prin prisma Legii nr.45-XVI din 01.03.2007.*

Cuvinte cheie: *victimă, agresor, protecție socială, tolerare, echipă multidisciplinară, abuz, justiție, răspundere.*

Introducere

Prevenirea și combaterea violenței în familie fac parte din politica națională de ocrotire și sprijinire a familiei și reprezintă o problemă atât de ordin social, cât și juridic.

Actele de violență domestică sunt cel mai greu de depistat, datorită faptului că se petrec în familie – acolo unde autoritățile deseori nu pot interveni. De aici și percepția autorităților statului, că violența domestică este de natură *privată* și prea puține se pot face.

Totuși, familia nu este motivul apariției violenței, dar violența este „o manifestare a pozițiilor istorice de inegalitate de putere între femei și bărbați, care au condus la dominarea și discriminarea femeilor de către bărbați și au împiedicat avansarea deplină ale acestora” [2, pag.10]. Femeile pot deveni victime ale violenței bărbaților la orice vârstă și deseori se confruntă cu numeroase forme de violență împotriva lor.

Violența împotriva femeilor deseori afectează și copiii, fiindcă femeile în mod tradițional se ocupă de îngrijirea acestora.

Violența în familie este un comportament învățat în care coerciția fizică și psihologică este folosită pentru menținerea controlului asupra partenerului intim. Acest tip de comportament antifamilial și antisocial trebuie luat în serios și tratat cu mai multă seriozitate de către autoritățile statului.

Organele centrale de specialitate ale statutului

Adoptarea *Legii nr.45-XVI din 1 martie 2007 privind prevenirea și combaterea violenței în familie* [4] (în continuare Legea nr.45/2007) constituie un pas important în vederea stopării actelor de violență. Legea stabilește un cadru de colaborare dintre diferite autorități responsabile și organizații non-guvernamentale în prevenirea și combaterea violenței în familie.

Potrivit art.16 din Constituția Republicii Moldova [1], statul garantează cetățenilor țării sale dreptul la egalitate în fața legii și a autorităților fără vreo discriminare. Constituția, de asemenea, accentuează valoarea conferită instituției familiei, menționându-se în art.48 că „familia constituie elementul fundamental al societății și a statului” și că „familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie, pe egalitatea lor în drepturi și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educarea și instruirea copiilor”.

Legea nr.45-XVI din 01.03.2007 prevede o categorie largă de autorități abilitate cu funcții de prevenire și de combatere a violenței în familie.

Rolul autorităților cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie derivă direct din sfera atribuțiilor și competențelor pe care le au aceste instituții.

Vorbind despre organele centrale de specialitate ale statutului [4, art.7], în care se includ:

- a) Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale,
- b) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării,
- c) Ministerul Afacerilor Interne,
- d) Ministerul Justiției,

se cuvine a remarca în primul rând faptul că, potrivit art.8 alin.(1) al Legii nr.45/2007, aceste instituții au un rol mai mult de informare, coordonare și organizare, în comun cu partenerii de dezvoltare, a studiilor și campaniilor de informare a populației privind prevenirea și combaterea violenței în familie. De asemenea, menționăm și rolul pe care îl au în elaborarea și promovarea politicii de consolidare a familiei, de acordare a protecției și asistenței victimelor și agresorilor.

Organele centrale de specialitate ale statutului asigură accesul la informare a persoanelor privind mecanismul, măsurile de prevenire și combatere a actelor de violență în familie și contribuie la elaborarea unui raport anual, pe acest subiect cu participarea tuturor autorităților și instituțiilor abilitate cu funcția de prevenire și combatere a violenței în familie.

Autoritățile administrației publice locale

Violența în familie reprezintă un fenomen complex, unde intervin mai mulți actori comunitari în soluționarea cazurilor. Formarea echipelor multidisciplinare teritoriale [5] reprezintă rolul primordial al autorităților administrației publice locale. Acest grup de persoane cu funcții de răspundere, abilitate cu competențe de prevenire și combatere a violenței în familie, este creat în cadrul administrației publice locale de nivelul întâi sau nivelul doi.

În ceea ce privește componența unei echipe multidisciplinare nu există o formulă standard, însă includerea unor categorii de specialiști în componența minimă a acesteia este obligatorie. Pe lângă autoritatea publică locală de nivelul întâi, constituită pe teritoriul satului (comunei) sau orașului (municipiului), fac parte: primarul, asistentul social, medicul de familie și ofițerul de sector.

În această echipă minimă obligatorie pot interveni și alte persoane, care pot oferi suportul și serviciile lor în asistarea și soluționarea cazurilor de violență în familie, identificate de către echipa multidisciplinară teritorială. Aceste persoane devin membri ai grupului de lucru, precum reprezentanți ai autorităților publice sau ai societății civile: a) cadre didactice; b) medici legiști; c) mediatori comunitari; d) psihologi; e) rude ale beneficiarului; f) avocați; g) preoți, etc.

Menționăm că, rolul administrației publice locale în prevenirea și combaterea violenței în familie rezultă din atribuțiile exercitate de către persoanele desemnate pentru instrumentarea cazurilor de violență în familie, precum:

- identificarea potențialelor familii afectate de violență și asigurarea evidenței cazurilor de violență în familie din localitate;
- identificarea situațiilor de criză și asigurarea schimbul de informații cu alte persoane implicate în examinarea cazului;
- informarea asistentului social despre cazul constatat și măsurile luate. Cazurile despre violență asupra copiilor sunt aduse la cunoștința autorității tutelare locale;
- oferirea organelor poliției suportul necesar în procesul de urmărire penală a cazurilor de violență în familie;
- înfăptuirea altor acțiuni, conform competenței, în vederea prevenirii și combaterii actelor de violență, asigurării protecției eficiente a victimelor violenței în familie.

Intervenția **organelor de poliție** [3] în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie are loc în conformitate cu prevederile Instrucțiunii metodice aprobate prin *Ordinul IGP al MAI nr. 134 din 15 martie 2017*.

Prevederea constituțională, inserată în art.29 reglementează inviolabilitatea domiciliului și prevede o excepție privind „...înlăturarea unei primejdii care amenință viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane”. Anume această prevedere constituțională permite organelor de drept,

inclusiv poliției, în cazul raportării acțiunilor de violență în familie, să intervină și să izoleze agresorul.

Rolul esențial al poliției, ca organ abilitat cu aplicarea legilor constă în protejarea, intervenirea și apărarea drepturilor cetățenilor și siguranța lor.

Printre primii specialiști cărora se adresează majoritatea victimelor violenței din familie sunt cei din sistemul medical. Medicii de familie din cadrul **instituțiilor medicale de toate tipurile și nivelurile** au un rol important în intervenția cazurilor de violență în familie și asigurarea faptului că victimele sunt tratate astfel, încât să promoveze sănătatea și siguranța acestora.

Personalul medical are obligația profesională să înregistreze toate detaliile unei consultații, fiind importantă pentru dosarul medical, mai ales pentru că aceste notițe pot fi folosite în unitățile medico-legale ca și punct de plecare pentru constituirea probelor în instanță. Lipsa de coordonare între personalul medical, medico-legal și poliție poate duce la pierderea probelor. Pentru ca acest lucru să nu se întâmple, este esențial ca personalul medical să înțeleagă legăturile dintre medicina legală și justiție, pentru a putea facilita accesul femeii la sistemul judiciar.

Violența, sub orice formă, nu trebuie să se regăsească nici în spațiul educațional [6].

Deși, unele politici implementate activ de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova pentru informarea și instruirea cadrelor didactice în vederea calificării actelor de violență în familie, activități de cooperare activă a instituțiilor de învățământ cu organizațiile neguvernamentale din domeniu, mai mulți specialiști au indicat necesitatea intensificării eforturilor în domeniu de instituțiile de învățământ, prin fortificarea componentei de educare a relațiilor non-violente ca o modalitate de prevenție primară a violenței în familie.

Un rol aparte în prevenirea și combaterea violenței în familie poate fi atribuit **centrelor de asistență și protecție a victimelor violenței în familie și a copiilor lor**. Prin intermediul acestor centre, victimelor violenței în familie le sunt oferite servicii specializate de sprijin precum: adăpost (plasament), asistență juridică, psihologică, socială, medicală de urgență, etc.

În ceea ce privește serviciile centrelor de asistență și consiliere pentru agresorii familiali, activitatea profesioniștilor cu agresorii familiali face parte din politica de prevenire și atragere la răspundere, incluzând toate măsurile adresate agresorilor și orientate pentru stoparea comportamentului violent, și anume: ordinele de restricție de urgență, ordonanța de protecție, sancțiunile contravenționale (muncă neremunerată în folosul comunității, amendă sau arest contravențional), sancțiunile penale (muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare), activități probaționale, programe anti-violență prestate de centrele pentru consilierea agresorilor familiali.

Concluzii

Concluzionând, vom sublinia că, pentru a pune capăt violenței în familie este nevoie de o abordare coordonată multidisciplinară și comunitară. Fiecare parte a comunității joacă un rol important: sistemul de justiție civilă și penală, sistemul de ocrotire a sănătății, sistemul de asistență socială, sistemul educațional, mass-media și societatea civilă.

În asemenea circumstanțe, cadrul legislativ există pentru a permite organelor de drept să prevină violența în familie și să intervină acolo unde violența are loc. Această intervenție include aplicarea ordonanței de protecție și sancționarea în ordine penală. Pentru ca victimele violenței în familie să aibă încredere în organele de drept și poliție este important ca fiecare caz de violență raportat să fie tratat cu seriozitate, respect și demnitate. Cu cât mai des cazurile de violență vor fi raportate, cu atât mai în serios vor fi luate de către autorități și publicul larg.

În contextul celor menționate, pentru reducerea intensității acestui fenomen în conștiința populației, sunt necesare mai multe acțiuni de informare și promovare a egalității de gen și non-toleranței violenței, care să ajute la educarea populației în depășirea viziunilor stereotipizate. De asemenea, un rol indispensabil în următorii ani trebuie să revină sistemului de educație, mass-mediei și societății civile.

Violența, sub orice formă, nu trebuie să se regăsească în nici un domeniu al vieții sociale, iar problema violenței trebuie să devină o temă de reflecție și atitudine pentru toți.

Referințe:

1. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29 iulie 1994.
2. GORCEAC, L., SÎRBU, S., IONIȚA, D. *Suport de curs pentru formatori privind intervenția eficientă a poliției la cazurile de violență în familie în Moldova*. Chișinău: Bons Offices, 2013, p.10.
3. *Instrucțiune metodică privind intervenția poliției în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie*, aprobată prin ordinul IGP nr. 360 din 08 august 2018.
4. Legea Nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, M.O. nr. 55-56 din 18.03.2008.
5. ZAHARCIUC, V. *Ghid pentru echipe multidisciplinare teritoriale privind modul de abordare a cazurilor de violență în familie*. Chișinău, 2018, p.11. Disponibil:<https://promolex.md/wp-content/uploads/2018/05/Ghid-EMT-WEB-romana.pdf>
6. <https://cnpdc.gov.md/ro/print/1716> (vizitat la: 21.03.2020)